

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

Rozšíření rýhovců *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) a *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) (Coleoptera: Rhysodidae) v České republice
Distribution of the *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) and *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) (Coleoptera: Rhysodidae) in the Czech Republic

●
Ondřej Konvička^{1, 2} & Lukáš Čížek²

¹Kúty 1959, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic

²Institute of Entomology, Biology Centre AS CR, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Czech Republic
e-mailové adresy: brouk.vsetin@centrum.cz (OK), lukas.cizek@gmail.com (LČ)

Keywords: Coleoptera, distributional maps, faunistics, ground beetle, Rhysodidae

Abstract: New faunistic records of *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) and *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) in Moravia from floodplain forests are presented. These rare and critically endangered species were found always in fallen poplars felled by beavers. It is the second well-known record of the *O. germari* from the Czech Republic. Published records of occurrence in the Czech Republic are summarized, all concrete records are plotted in distribution maps.

ÚVOD

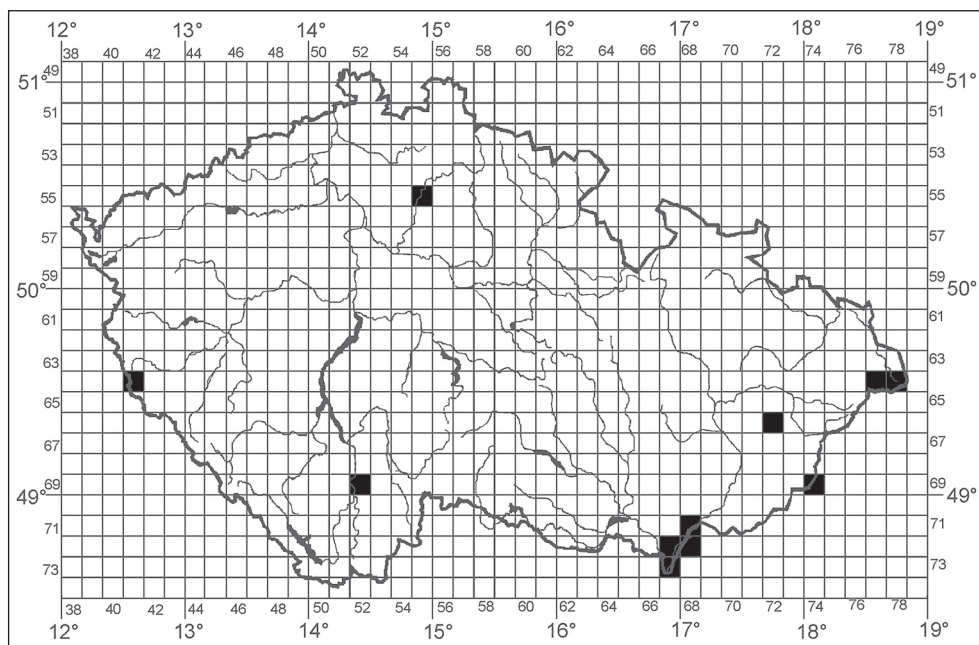
Rýhovec pralesní – *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) (Obr. 3) je rozšířen v Evropě a západní Asii. V Evropě je známý z Bosny a Hercegoviny, Francie, Itálie, Maďarska, Německa, Polska, Rumunska, Ruska (jižní evropská část), Švédska a Ukrajiny (BELL 2003). Zřejmě nedopatřením nebyl v Palearktickém katalogu brouků (BELL 2003) uveden výskyt z České republiky a Slovenska, odkud jej do té doby uvedlo vícero autorů (viz ROUBAL 1935; KARAS 1965; PULPÁN & HŮRKA 1993; VÁVRA 2002). V Asii se vyskytuje v Turecku a na západní Sibiři (BELL 2003).

Dosavadní výskyt v České republice shrnuli KONVIČKA & ČAGÁNEK (2011). V Čechách je *R. sulcatus* známý ze tří lokalit: z obory u Hluboké nad Vltavou a okolí (ROUBAL 1935; KARAS 1965; VESELÝ et al. 2009; KLETEČKA & KARAS 2010), z Dražic nad Jizerou (AOPK ČR 2011; KONVIČKA & ČAGÁNEK 2011) a nově i z Českého lesa z pole síťového mapování 6441, kde byl nalezen v roce 2015 v okolí Bělé nad Radbuzou (Zdeněk Papoušek pers. comm.). Z Moravy uvádí druh bez konkrétních údajů PULPÁN & HŮRKA (1993) a HŮRKA (1996). Konkrétní nálezy na Moravě

byly publikovány z Moravskoslezských Beskyd z Národní přírodní rezervace Mionší (VÁVRA 2002, VÁVRA & STANOVSKÝ 2013), Bílých Karpat a Hostýnských vrchů (KONVIČKA & ČAGÁNEK 2011). Bez konkrétního údaje o sběru jej v mapě rozšíření uvádí MERTLIK (2011) z pole síťového mapování 7367. VÁVRA & STANOVSKÝ (2013) uvádí, že je vázaný na přírodně zachovalé horské lesy s dostatkem tlejících stromů, v jejichž dřevě žije. Dle práce BURAKOWSKI (1975) se larvy živí vlhkým, hniijícím dřevem a jejich vývoj je dvouletý. V Červeném seznamu bezobratlých České republiky je *R. sulcatus* hodnocen jako kriticky ohrožený (VESELÝ et al. 2005).

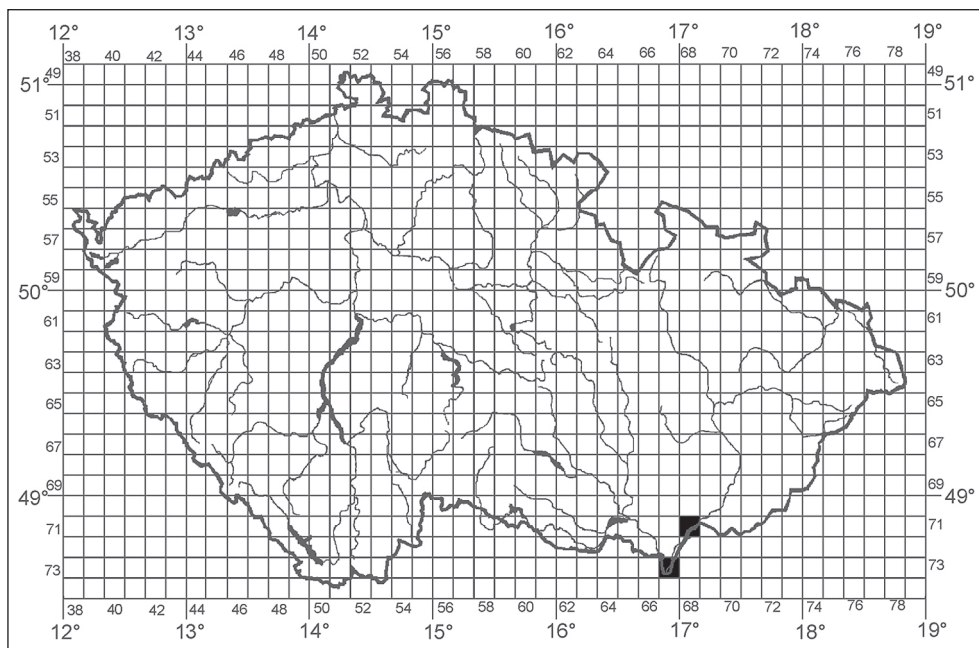
Rýhovec *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) (Obr. 4) je rozšířen v Evropě a jihozápadní Asii. V Evropě je znám z Ázerbajdžánu, Arménie, Bulharska, Francie, Gruzie, Itálie, Maďarska, Moldávie, Polska, Rakouska, Ruska (jižní evropská část), Řecka, Slovenska a Ukrajiny (Krym). Z Asie je udáván z Íránu a Turecka (BELL 2003). Z České republiky byl publikován pouze nález jednoho kusu z národní přírodní rezervace Cahnov (NAKLÁDAL & KMECO 2008).

V předkládané práci prezentujeme nové,

Obr. 1: Rozšíření rýhovce pralesního (*Rhysodes sulcatus* /Fabricius, 1787/) v České republice.

Fig. 1: Distribution of the *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) in the Czech Republic.

Obr. 2: Rozšíření rýhovce *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) v České republice.

Fig. 2: Distribution of the *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) in the Czech Republic.

Obr. 3: *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787).

Fig. 3: *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787).

Obr. 4: *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892).

Fig. 4: *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892).

dosud nepublikované nálezy obou druhů z Moravy. Všechny lokalizovatelné nálezy z České republiky uvádíme v mapách rozšíření (Obr. 1, 2).

METODIKA

Lokality jsou doplněny čísly faunistických mapovacích čtverců (podle ZELENÝ 1972). V textu jsou použity následující zkratky: bor. – severní; coll. – sbírka; det. – určil; env. – okolí; lgt. – sbíral; mer. – jižní; NPR – národní přírodní rezervace.

VÝSLEDKY

Přehled dosud nepublikovaných nálezů rýhovce pralesního (*Rhysodes sulcatus* /Fabricius, 1787/) a rýhovce *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) na Moravě.

Rhysodes sulcatus (Fabricius, 1787):

Moravia bor.

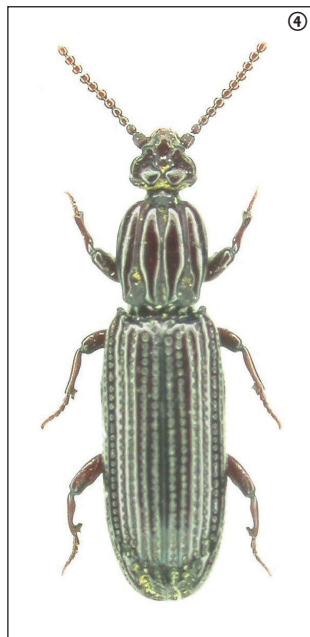
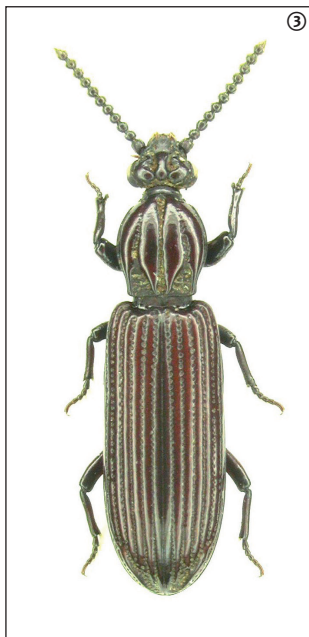
Dolní Lomná env., NPR Mionší (6478) 19.VI.2013, 2 ex., lgt., det. et coll. O. Konvička.

Horní Lomná env., NPR Mionší (6477), 9.V.2013, 1 ex., 5.VII.2013, 1 ex., 10.VI.2014, 5 ex., vše lgt., det. et coll. O. Konvička.

Moravia mer.

Lužice (7168d), 10.VI.2015, 5 ex., lgt., det. et coll. O. Konvička, 6.VII.2015, 1 ex., lgt., det. et coll. D. Hauck (Brno).

Mikulčice (7168d), 8.VI.2015, 1 ex., lgt., det. et coll. O. Konvička, 9.VI.2015, 4 ex., lgt., det. et coll. J. Vávra (Ostrava).

Kostice (7267d), 9.VII.2015, 1 ex., lgt., det. et coll. O. Konvička.

Moravská Nová Ves (7268a), 3.VI.2015, 1 ex., lgt., det. et coll. O. Konvička.

Omoglymmius germari (Ganglbauer, 1892):

Moravia mer.

Mikulčice (7168d), 8.VI.2015, 1 ex., lgt., det. et coll. O. Konvička.

DISKUZE A ZÁVĚR

Uvedené nálezy druhu *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) představují první konkrétní údaje z lužních lesů jihovýchodní Moravy. Nalezen byl v této oblasti na čtyřech nových lokalitách, přičemž všechny kusy byly pod kůrou ležících kmenů topolů, vždy společně s larvami lesáka rumělkového – *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763). Topoly se vždy nacházely poblíž vodních kanálů a byly pokáceny bobrem evropským. Lze tedy předpokládat, že namnožení bobra evropského v posledních dvaceti letech mohlo druhu prospět a *R. sulcatus* má tak větší možnosti šíření podél vodních toků, kde zůstává ležet dřevo pokácené bobry. Zároveň jsou prezentovány i dosud nepublikované nálezy ze severní Moravy z NPR Mionší,

přičemž se podařilo druh prokázat i v dalším (vedlejší) faunistickém čtverci, než odkud byl výskyt dosud publikován VÁVROU (2002). *R. sulcatus* je znám celkem z osmi faunistických čtverců z Moravy a ze tří čtverců z území Čech (Obr. 1). Vzhledem k charakteru lokalit je zjevné, že hlavním kritériem výskytu je kontinuita lesa pralesovitého charakteru s dostatkem mrtvého dřeva. Je pravděpodobné, že je na řadě míst pro svůj skrytý a noční způsob života přehlížen a jeho výskyt se dá předpokládat i na dalších lokalitách.

Rýhovec *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) byl na lokalitě Mikulčice nalezen v lužním lese pod kůrou spadlého topolu. Charakter a stav stromu byl stejný jako u výše popisovaných nálezů druhu *R. sulcatus* v lužních lesích jihovýchodní Moravy a rovněž i pod kůrou tohoto stromu byly nalezeny larvy *C. cinnaberinus*. Rýhovec *O. germari* je znám v České republice pouze ze dvou lokalit (Obr. 2), přičemž jeho výskyt je situován do lužních lesů jihovýchodní Moravy. Jeho další nálezy lze předpokládat v pralesovitých zbytcích lužních lesů podél řek Moravy a Dyje. Kvůli vazbě na pralesní prostředí s dostatkem mrtvého dřeva a kvůli tomu, že je znám v České republice pouze ze dvou lokalit, by měl být *O. germari* v červeném seznamu bezobratlých zařazen do kategorie „kriticky ohrožený“.

PODĚKOVÁNÍ

Rádi bychom poděkovali Jiřímu Vávrovi (Ostrava) za podnětné připomínky k textu a za poskytnutí fotografií a Janu Helešicovi (Lužice) za podporu při průzkumech lužních lesů. Výzkum byl částečně financován Grantovou agenturou České republiky (P504/12/1952).

LITERATURA

AOPK ČR (2015): Nálezová databáze ochrany přírody. [online databáze; portal.nature.cz]. [cit. 2015-20-07]
 BELL R. T. (2003): Rhysodidae, p. 78. In: LÖBL I. & SMETANA A. (eds): *Catalogue of Palearctic Coleoptera. Volume 1: Archostemata – Myxophaga – Adephaga*. Apollo Books, Stenstrup, 819 pp.
 BURAKOWSKI B. (1975): Descriptions of larva and pupa of *Rhysodes sulcatus* (F.) (Coleoptera, Rhysodidae) and notes on the bionomy of this species. *Annales Zoologici*, 32 (12): 271–287.

FLEISCHER A. (1927–1930): *Přehled brouků fauny Československé republiky*. Moravské Museum Zemské, Brno, 485 pp.
 KARAS V. (1965): Příspěvek k poznání fauny brouků jižních Čech. *Zprávy Československé Společnosti Entomologické ČSAV*, 1 (3): 7–10.
 KONVIČKA O. & ČAGÁNEK D. (2011): Nové nálezy *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) (Coleoptera: Rhysodidae) na Moravě (Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis*, 2: 81–82.
 MERTLIK J. (2011): Faunistické síťové mapování několika saproxylofágních druhů brouků na území České republiky a Slovenska. [http://www.elateridae.com/page.php?id-cl=173]. [cit. 2015-1-01]
 NAKLÁDAL O. & KMECO R. (2008): Faunistic records from the Czech Republic – 263. Coleoptera: Rhysodidae. *Klapalekiana*, 44: 293.
 PULPÁN J. & HŮRKA K. (1993): Carabidae, pp. 12–22. In: JELÍNEK J. (ed.): *Check-list of Czechoslovak Insects 4 (Coleoptera)*. Seznam československých brouků. *Folia Heyrovskyana*, Supplementum 1: 3–172.
 ROUBAL J. (1935): Obraz letní zvířeny Coleopter na Hlubocku v jižních Čechách. Biosynoeie starých pařezů. *Ročenka Vlastivědné společnosti jihočeské při městském muzeu v Českých Budějovicích*, –: 64–67.
 VÁVRA J. CH. (2002): Faunistic records from the Czech Republic – 149. Coleoptera: Carabidae; Staphylinidae: Oxytelinae, Staphylininae, Aleocharinae; Nitidulidae; Salpingidae; Anthribidae. *Klapalekiana*, 38 (1–2): 119–122.
 VÁVRA J. CH. & STANOVSKÝ J. (2013): Brouci (Coleoptera), pp. 294–311. In: ROHÁČEK J., ŠEVČÍK J. & VLK P. (eds): *Příroda Slezska*. Slezské zemské muzeum, Opava, 480 pp.
 VESELÝ P., MORAVEC P. & STANOVSKÝ J. (2005): Carabidae (střevlíkovití), pp. 406–411. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
 VESELÝ P., REŠL K., STANOVSKÝ J., FARKAČ J., GRÝCZ F., KAŠPAR L., KMECO R., KOPECKÝ T., KRIVAN V., LÁSKA R., MIKYŠKA A., MLEJNEK R., MORAVEC P., NAKLÁDAL O., PROUZA J., ŘÍHA J., VONIČKA P. & ZÚBER M. (2009): Zajímavé nálezy střevlíkovitých brouků (Coleoptera: Carabidae) z České republiky v letech 2002–2006 a doplněk údajů o sběrech z předcházejícího období. *Klapalekiana*, 45: 83–116.
 ZELENÝ J. (1972): Návrh členění Československa pro faunistický výzkum. *Zprávy Československé Společnosti Entomologické při ČSAV*, 8: 3–16.

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • JANÍČKOVÁ Kateřina & DOLNÍČEK Zdeněk: Šlichová prospekce na lokalitách spojených s údajnou historickou těžbou drahých kovů v Moravskoslezských Beskydech
- 17 • DÍTĚ Daniel, MURIN Bohumil, HÁJEK Michal, HÁJKOVÁ Petra, SEDLÁKOVÁ Blažena, MELEČKOVÁ Zuzana & ELIÁŠ Pavol jun.: Nová lokalita páperca alpského (*Trichophorum alpinum*) na Slovensku
- 23 • DÍTĚ Daniel, MELEČKOVÁ Zuzana & ELIÁŠ Pavol jun.: Ostrica blšná (*Carex pulicaris*) – nový druh vo Veľkej Fatre
- 28 • DŘEVOJAN Pavel & GALUŠKOVÁ Hana: Pozoruhodné floristické nálezy z nivy Moravy mezi Strážnicí a Kunovicemi
- 50 • PLEVOVÁ Lenka: Flóra Vlárského průsmyku v severní části Bílých Karpat
- 77 • ŠTRBA Peter: Poznámky k výškovému rozšíření zástupců radu Polygonales v Západných Karpatoch
- 84 • VALACHOVIČ Milan: Lesné spoločenstvá s borovicou lesnou na Slovensku – koncept ich klasifikácie
- 93 • BANAŠ Marek, STANOVSKÝ Jiří, DVOŘÁK Václav & ZEIDLER Miroslav: Příspěvek k poznání vegetace a fauny brouků 10 let po provedené revitalizaci části potoka Kněhyně (k. ú. Prostřední Bečva) v CHKO Beskydy
- 108 • TUF Ivan Hadrián & KUPKA Jiří: První nález zemivky *Strigamia pusilla* z území České republiky (Chilopoda: Geophilomorpha)
- 111 • KONVIČKA Ondřej & ČÍŽEK Lukáš: Rozšíření rýhovců *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) a *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) (Coleoptera: Rhysodidae) v České republice
- 115 • GABRIŠ Radim & VÁVRA Jiří Ch.: Nové nálezy *Cerophytum elateroides* (Latreille, 1804) (Coleoptera, Cerophytidae) na severní Moravě s poznámkami k jeho bionomii
- 119 • KONVIČKA Ondřej & SPITZER Lukáš: Zajímavé nálezy brouků (Coleoptera) z východní Moravy ve sbírce Miloslava Herrmanna (Česká republika)
- 123 • TRÁVNÍČEK Dušan: Rozšíření vodomila *Laccobius* (*Dimorpholaccobius*) *simulatrix* Orchymont, 1932 v České republice a poznámky k určování tohoto druhu
- 126 • ŠNAJDARA Pavel & SPITZER Lukáš: Rozšíření a stav vybraných populací modráška hořcového Rebelova (*Phengaris alcon rebeli*) (Lepidoptera: Lycaenidae) ve Zlínském kraji (východní Morava)
- 139 • ČELECHOVSKÝ Alois, CHMELA Josef & CHMELA Miloslav: Makrolepidoptera Pozděchova na Valašsku (Česká republika)

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 158 • Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2015
- 161 • Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2015
- 163 • Vzděláváme multimediálně, interaktivně a efektivně
- 165 • *Acta Carpathica Occidentalis*. Pokyny pro autory

© Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Vsetín

a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, 2015

ISBN 978-80-87614-42-6 (Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Vsetín)

ISBN 978-80-87130-39-1 (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Zlín)

ISSN 1804-2732